

'N EVALUERING VAN DIE BEROEPSLEIDINGPROGRAM IN DIE SEKONDÊRE
SKOLE VAN DIE TRANSVAALSE ONDERWYSDEPARTEMENT

Barend Willem Jacobus van Heerden, B.A., B.Ed., M.Ed., T.O.D

Proefskrif aangebied vir die graad Philosophiae Doctor
in die Departement Psigo-Opvoedkunde, Voorligting en
Ortopedagogiek van die Potchefstroomse Universiteit vir
Christelike Hoër Onderwys

Promotor: Prof J L Marais

Potchefstroom

Desember 1991

Ek verklaar hiermee dat hierdie proefskrif wat ek aanbied vir die Ph.D-graad aan die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys nie voorheen vir 'n graad aan 'n ander universiteit ingedien is nie.

Hiermee betuig ek my opregte dank en waardering vir leiding, hulp en inspirasie tydens hierdie studie aan:

- * Prof J L Marais vir sy bekwame, simpatieke leiding, insig en begrip waarmee hy rigting aan hierdie studie gegee het.
- * Prof H B Kruger wat aanvanklik as promotor sou optree, vir sy inisiële hulp, raad en advies met die lansering van hierdie studie.
- * Die Departement van Onderwys en Kultuur, Administrasie: Volksraad vir finansiële steun in die vorm van 'n beurs en vir studieverlof toegestaan.
- * Die biblioteekpersoneel van Ferdinand Postmabiblioteek, Transvaalse Onderwysbiblioteek, Unisa-biblioteek en Biblioteekdienste van die Departement van Onderwys en Kultuur, Administrasie: Volksraad.
- * Die owerhede van PU vir CHO (Potchefstroom- en Vaaldriehoekkampusse); UP, RAU; die Technikons Pretoria, Vaaldriehoek en Witwatersrand vir -
 - (a) toestemming om empiriese data onder eerstejaarstudente te kon insamel;
 - (b) die skakelpersone wat die reëlings getref het by die onderskeie inrigtings;
 - (c) die respondente wat die tyd afgestaan het vir voltooiing van die vraelys.
- * Mev Elsa Mentz vir rekenaarkundige raad en die redigering van die vraelys en prof H S Steyn van die Statistiese Konsultasiediens van die PU vir CHO, vir raad in verband met die rekenaarprogram en die rekenaarverwerkte gewens.
- * Mev Kenau Swart vir die taalkundige versorging en proefleeswerk.
- * Mev Rentia Leipoldt vir keurig versorgde en buitengewoon netjiese tikwerk.
- * My gesin wat baie moes opoffer en tydig en ontydig as klankbord moes dien - Saartjie, Ronelle, Barnie en Roelof. Sonder hul volgehoue ondersteuning en aanmoediging sou hierdie taak nie volvoer kon word nie.

Dank aan my Skepper deur Wie se krag ek tot alles in staat is.

In U lig
kom
Diens deur Kennis -
Pro Deo et Patria.

In dankbare erkenning, word hierdie proefskrif opgedra aan:

my ouers;
my skoonouers; en
my gesin.

I N H O U D S O P G A W E

BLADSY

**HOOFSTUK 1: PROBLEEMSTELLING, DOEL, ONDERSOEKMETODE
EN BEGRIPSOMSKRYWING VAN ENKELE BEGRIPPE**

1.1	INLEIDING	1
1.2	PROBLEEMSTELLING	3
1.3	DOEL VAN HIERDIE ONDESOK	6
1.4	METODE VAN ONDERSOEK	6
1.4.1	Literatuurstudie	7
1.4.2	Empiriese ondersoek	7
1.5	BEGRIPSOMSKRYWING	8
1.5.1	Opvoedkundige leiding	8
1.5.1.1	Individuele voorligting	11
1.5.1.2	Groepvoorligting	12
1.5.2	Beroepsleiding	13
1.5.2.1	Beroepsinligting	16
1.5.2.2	Beroepsvoorligting	17
1.5.3	Loopbaanoriëntering	18
1.5.4	Die onderwyservoorligter	20
1.6	SAMEVATTING EN VERDERE VERLOOP VAN DIE ONDER- SOEK	22

HOOFSTUK 2: HISTORIESE VERLOOP VAN SKOOLVOORLIGTINGS- DIENSTE IN ENKELE OORSESE LANDE EN SPESIFIEK BEROEPS- LEIDING IN DIE RSA

2.1	INLEIDING	24
2.2	VOORLIGTINDIENSTE IN ENKELE OORSESE LANDE	24
2.2.1	Brittanje met spesifieke verwysing na Skotland	24
2.2.2	Die Verenigde State van Amerika	28
2.2.3	België	32
2.2.4	Wes-Duitsland	35
2.3	GESKIEDKUNDIGE AGTERGROND MET BETREKKING TOT DIE BENUTTING VAN DIE SKOOLVOORLIGTINGSPERSO- NEEL HIER TE LANDE	39
2.3.1	Die Kaaplandse Onderwysdepartement (KOD)	40
2.3.2	Die Oranje-Vrystaatse Onderwysdepartement (OVSOD)	42
2.3.3	Die Natalse Onderwysdepartement (NOD)	44
2.3.4	Die Transvaalse Onderwysdepartement (TOD)	45
2.4	FUNKSIES VAN DIE ONDERWYSERVOORLIGTER TEEN DIE AGTERGROND VAN DIE HISTORIESE VERLOOP VAN DIE ONTWIKKELING VAN DIE VOORLIGTINGSPROGRAM	48
2.4.1	Die Kaaplandse Onderwysdepartement	48
2.4.2	Die Oranje-Vrystaatse Onderwysdepartement	49
2.4.3	Die Natalse Onderwysdepartement	49
2.4.4	Die Transvaalse Onderwysdepartement	49
2.5	DIE RGN-ONDERSOEK NA ONDERWYSVOORSIENING IN DIE RSA (1981) MET BETREKKING TOT DIFFERENSIASIE ..	50

2.6	DIE IMPLIKASIES EN INVLOED VAN DIE VROEÛRE HISTORIESE VERLOOP OP DIE KOERSVERANDERINGE IN DIE SEWENTIGERJARE	52
2.7	SAMEVATTING	53
 HOOFSTUK 3: BEROEPSLEIDINGPROGRAMME VAN ENKELE OORSESE LANDE EN DIE PROVINSIALE ONDERWYSDEPARTEMENTE IN DIE RSA SE BEROEPSLEIDINGPROGRAMME		
3.1	INLEIDING	55
3.2	BEROEPSLEIDING IN ENKELE OORSESE LANDE VANAF ONGEVEER 1975	56
3.2.1	Brittanje	56
3.2.2	Die Verenigde State van Amerika	57
3.2.3	België	59
3.2.4	Wes-Duitsland (Voor 1990)	60
3.3	OPVOEDKUNDIGE LEIDINGPROGRAMME VAN DIE ONDER- SKEIE PROVINSIALE ONDERWYSDEPARTEMENTE IN DIE RSA	60
3.3.1	Kaaplandse Onderwysdepartement (KOD)	61
3.3.2	Oranje-Vrystaatse Onderwysdepartement (OVSOD) .	64
3.3.2.1	Aard en omvang van die diens	65
3.3.2.2	Organisasie, beheer en kontrole van die diens	66
3.3.3	Nataalse Onderwysdepartement (NOD)	68
3.3.4	Transvaalse Onderwysdepartement (TOD)	71
3.3.4.1	Die aard en omvang van die diens	71
3.3.4.2	Organisasie, beheer en kontrole	72

3.4	'N UITEENSETTING VAN BESTAANDE PROVINSIALE BEROEPSLEIDINGPROGRAMME IN DIE RSA	73
3.4.1	Algemene opmerkings	73
3.4.2	Die sekondêre skool se beroepsleidingprogram ..	78
3.5	DIE BEROEPSLEIDINGPROGRAM IN DIE TRANSVAALSE ONDERWYSDEPARTEMENT'	79
3.5.1	Die doel van beroepsleiding volgens die Trans- vaalse Onderwysdepartement	79
3.5.2	Beroepsleiding - 'n opvoedingsaangeleentheid ..	80
3.5.3	Riglyne vir implementering van beroepsleiding volgens die Transvaalse Onderwysdepartement ...	80
3.5.3.1	Personeel betrokke by beroepsvoorligting	80
3.5.3.2	Fisiese fasiliteite	82
3.5.3.3	Klaskamerorganisasie	83
3.5.3.4	Metodologiese aspekte	83
3.5.3.5	Inhoud van die beroepsleidingprogram	85
3.5.3.6	Die werkskema	86
3.5.3.7	Voorbereiding en verslag	87
3.5.3.8	Vakvergaderings	88
3.5.3.9	Vaklêer	88
3.5.3.10	Ouerbetrokkenheid	88
3.5.4	Skakeling as faset van beroepsleiding	88
3.5.5	Inhoud van die Transvaalse Onderwysdepartement se beroepsleidingprogram	89
3.5.5.1	Algemene oriëntering	89
3.5.5.2	Inhoud van die st 6-program	91
3.5.5.3	Inhoud van die st 7-program	94
3.5.5.4	Inhoud van die st 8-program	98
3.5.5.5	Inhoud van die st 9-program	101
3.5.5.6	Inhoud van die st 10-program	103

3.6	SAMEVATTING	107
HOOFSTUK 4: TEORETIESE FUNDERING VAN DIE AARD EN WESE, ASOOK DIE DOEL EN TAAK VAN DIE BEROEPSLEIDINGPROGRAM		
4.1	INLEIDING	109
4.2	BEHOEFTE AAN 'N VERANTWOORDBARE BEROEPSLEIDING-PROGRAM	111
4.3	DIE AARD EN WESE VAN BEROEPSLEIDING BINNE DIE OPVOEDKUNDIGE LEIDINGPROGRAM VAN DIE SEKONDÊRE SKOOL	113
4.4	DIE NOODSAAKLIKHEID VAN LOOPBAANORIËTERING BINNE DIE OPVOEDKUNDIGE LEIDINGPROGRAM	115
4.5	WETGEWING EN REGERINGSKENNISGEWINGS WAT DUI OP DIE NOODSAAKLIKHEID VAN BEROEPSLEIDING	116
4.6	UITVLOEISEL VAN DIE 1981 RGN-ONDERSOEK NA ONDERWYSVOORSIENING	119
4.7	DIE DOEL EN TAAK VAN DIE BEROEPSLEIDINGPROGRAM	121
4.7.1	Beroepsleiding as komponent van die opvoedkundige leidingprogram	126
4.7.2	Toekomstigheid as doel van die beroepsleidingprogram	126
4.7.3	Liggaamlikheid as doel	127
4.7.3.1	Selfbeeld as doel	128
4.7.3.2	Sosiaal-individualiteit as doel	129
4.7.3.3	Geslagsrol en -identiteit as doel	130

4.7.4	Geborgenheid as doel	131
4.7.5	Arbeidsverantwoordelikheid as doel	132
4.7.6	Beroepsverantwoordelikheid as doel	133
4.7.7	Etiese verantwoordelikheid as doel	133
4.7.8	Religieusheid vanuit 'n Christelike perspektief as doel	134
4.7.9	Sosiaal-politieke verantwoordelikheid as doel	136
4.8	SAMEVATTING	137

HOOFSTUK 5: ENKELE VEREISTES WAARAAN 'N OPVOEDKUNDIG VERANTWOORDBARE BEROEPSLEIDINGSPROGRAM BEHOORT TE VOLDOEN

5.1	INLEIDING	138
5.2	PERSOONSPOTENSIALITEITE VAN DIE JEUGDIGE BINNE DIE BEROEPSLEIDINGSITUASIE	139
5.2.1	Die verband: liggaamlikheid en beroepskeusemoontlikhede	141
5.2.1.1	Liggaamsbelewing	141
5.2.1.2	Geslagtelikheid	141
5.2.2	Die verband: verstandelikheid en beroepskeusemoontlikhede	143
5.2.3	Die verband: sosialiteit en beroepsmoontlikhede	144
5.2.3.1	Sosiale gedragspotensialiteite	145
5.2.3.2	Medemenslike verhoudingspotensialiteite	145
5.2.4	Die verband: geestelikheid en beroepskeusemoontlikhede	147
5.3	INTENSIONALITEIT	147

5.4	ENKELE KOMPONENTE VAN DIE BEROEPSLEIDINGPROGRAM	149
5.4.1	Selfbeeldontdekking	149
5.4.2	Identiteitsverwerwing	150
5.4.3	Toereikende selfkennis	150
5.4.4	Realistiese selfbegrip	151
5.4.5	Selfaanvaarding	152
5.4.6	Loopbaanverkenning	152
5.4.7	Beroepsinligting	154
5.4.8	Beroepstudie en loopbaanbeplanning	158
5.4.9	Beroepskennis	158
5.4.10	Persoonsbeeld	159
5.4.11	Beroepsbeeld	159
5.4.12	Integrasie van persoonsbeeld - beroepsbeeld ..	161
5.4.13	Loopbaanoriëntering	162
5.4.14	Beroepskeuse	163
5.4.15	Loopbaanontwerp	167
5.4.16	Beroepsbeoefening	168
5.5	INVLOED VAN BUIITE-INSTANSIES OP DIE SKOOL SE BEROEPSLEIDINGPROGRAM	169
5.6	ENKELE VEREISTES TEN OPSIGTE VAN 'N EFFEKTIEWE BEROEPSLEIDINGPROGRAM	170
5.6.1	Relevansie	170
5.6.2	Uitruil van kennis en inligting	171
5.6.3	Toekomstigheid en toekomsgerigtheid	171
5.7	DIE KURRIKULUM AS BRON VAN KENNIS EN MEDIUM TER BEREIKING VAN DIE OPVOEDINGSDOEL MET 'N LOOP-BAANORIËNTERINGSPROGRAM	173

5.8	ENKELE VEREISTES GESTEL AAN DIE KURRIKULUM	176
5.8.1	Geldigheid en sinvolheid	176
5.8.2	Balans en diepte	177
5.8.3	Relevansie	177
5.8.4	Differensiasie	179
5.8.5	Progressie en kontinuïteit	179
5.8.6	Opvoedkundige verantwoordbaarheid	180
5.9	SAMEVATTING	181
 HOOFSTUK 6: DIE METODE VAN ONDERSOEK		
6.1	INLEIDING	182
6.2	DOEL VAN HIERDIE ONDERSOEK	182
6.3	OORWEGING BY HIERDIE ONDERSOEK	182
6.3.1	Tegnieke en dataversameling	183
6.3.2	Die vraelys as empiriese navorsingsmetode	183
6.3.2.1	Nadele verbonde aan die vraelys	185
6.3.2.2	Voordele verbonde aan die vraelys	186
6.3.3	Die konstruksie van 'n vraelys	187
6.3.4	Die konstruksie van die vraelys vir hierdie navorsing	189
6.3.4.1	Gestruktureerde items	190
6.3.4.2	Inhoud van die vraelys	192
6.4	DIE LOODSONDERSOEKE	200
6.5	DIE EMPIRIESE ONDERSOEK	201

6.5.1	Die populasie en keuse van respondente	201
6.5.2	Bepaling van die steekproef	202
6.5.3	Die veldwerk vir hierdie empiriese ondersoek ..	203
6.5.4	Ponswerk en verwerking van die verkreë data ...	205
6.6	SAMEVATTING	206
 HOOFSTUK 7: VERWERKING EN INTERPRETASIE VAN DIE EMPIRIESE GEGEWENS		
7.1	INLEIDING	207
7.2	VERWERKING VAN DIE EMPIRIESE GEGEWENS	207
7.3	INTERPRETASIE VAN DIE EMPIRIESE GEGEWENS IN EENRIGTING FREKWENSITABELLE	208
7.3.1	Samestelling van die ondersoeksgroep	208
7.3.2	Biografiese gegewens	209
7.3.2.1	Ligging en tipe skool waar respondente gematrikuleer het	209
7.3.2.2	Taalmedium van die skool waar respondente gematrikuleer het	210
7.3.2.3	Die grootte van die skool wat respondente bygewoon het	211
7.3.2.4	Die aantal skole wat respondente besoek het	212
7.3.2.5	Die studierigting wat respondente in die senior sekondêre skoolfase gevolg het	212
7.3.2.6	Hoogste kwalifikasies waaroor respondente se ouers beskik	213

7.3.2.7	Die gesinsopset van die respondente	215
7.3.2.8	Enige broer(s)/suster(s) wat aan tersiêre inrigting(s) studeer (het)	216
7.3.3	Respondente se posisie in verband met militêre diensplig	217
7.3.4	Respondente se tersiêre studie	219
7.3.5	Respondente se standpunte ten opsigte van die belangrikheid van die aanbieding van beroeps- voorligting op skool	220
7.3.6	Beroepsleiding wat respondente by die skool ontvang het	221
7.3.7	Respondente wat op gereelde basis op die les- rooster beroepsleiding ontvang het	223
7.3.8	Beroepskeuse-onderhoude met respondente gevoer	224
7.3.8.1	Primêre skool	224
7.3.8.2	Sekondêre skool	225
7.3.9	Persone met wie respondente hul beroepskeuse- probleme tydens hul skoolloopbaan bespreek het	226
7.3.10	Beroepsvoorligtingmateriaal waaroor die skool se beroepsvoorligtinglokaal beskik	228
7.3.11	Mate waartoe respondente inligting op skool ten opsigte van naskoolse studierigtings en -geleenthede, sowel as beroepsmoontlikhede ontvang het	229

7.3.11.1	Inligting op skool rakende studierigtings en studiegeleenthede na skool	229
7.3.11.2	Inligting op skool rakende beroepsgeleent- hede	230
7.3.12	Onderwyspersoneel in die sekondêre skool wat beroepsleiding gee	231
7.3.13	Groepering van verskillende standerds/-groepe in die beroepsleidingklas/beroepsvoorligting- klas	232
7.3.14	Enkele temas wat in die beroepsleidingperio- des in die sekondêre skoolfase (st 5 tot st 10) aangebied is	232
7.3.14.1	Enkele temas wat in st 5 behandel behoort te word	232
7.3.14.2	Enkele temas wat in st 6 behandel behoort te word	234
7.3.14.3	Enkele temas wat in st 7 behandel behoort te word	234
7.3.14.4	Enkele temas wat in st 8 behandel behoort te word	235
7.3.14.5	Enkele temas wat in st 9 behandel behoort te word	236
7.3.14.6	Enkele temas wat in st 10 behandel behoort te word	237

7.3.14.7	Enkele samevattende opmerkings oor die temas wat in die beroepsleidingperiodes in die sekondêre skoolfasies aangebied is	238
7.3.15	Studie van verskillende beroepe tydens beroepsleidingperiodes	240
7.3.16	Die mate waartoe faktore 'n rol by beroepskeuse speel reeds op skool aan respondente uitgewys	241
7.3.17	Hoeveelheid inligting wat respondente op skool in die beroepsleidingklas oor hul beroepskeuse bekom het	243
7.3.18	Respondente se beroepskeuse	245
7.3.19	Mate wat bepaalde faktore respondente se beroepskeuse beïnvloed het	246
7.3.20	Belangrikste rede vir respondente se beroepskeuse	247
7.4	INTERPRETASIE VAN DIE EMPIRIESE GEGEWENS IN TWEERIGTINGGEBEURLIKHEIDSTABELLE	
7.4.1	Geslag van respondente en ligging van die skool met betrekking tot inligting op skool ontvang rakende studierigtings en -geleenthede asook beroepsmoontlikhede op universiteits- en teknikonvlak, en op die vlakke van ander opleidingsinstansies en indiensopleiding	248
7.4.1.1	Inligting met betrekking tot studierigtings en -geleenthede	250

7.4.1.2	Inligting met betrekking tot beroepsmoontlikhede	252
7.4.2	Geslag van respondente en ligging van die skool met betrekking tot beroepstudie op skool in groepverband, die invloed van die skool se beroepsleidingprogram op respondente se beroepskeuse, 'n beroepskeuse reeds gemaak.....	255
7.4.2.1	Beroepstudie op skool in groepverband	257
7.4.2.2	Die invloed van die skool se beroepsleidingprogram op respondente se beroepskeuse	259
7.4.2.3	Beroepskeuse reeds ten tye van die ondersoek gemaak	260
7.4.2.4	Beroepskeusesekerheid van respondente	261
7.4.3	Ligging van die skool met betrekking tot die onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering en geslag van respondente ..	262
7.4.3.1	Standerdgroepering	264
7.4.3.2	Geslag van respondente	266
7.4.4	Inligting wat respondente op skool ontvang het ten opsigte van beroepsmoontlikhede en die geslag van respondente teenoor die skool se invloed met betrekking tot beroepskeuse, beroepskeusesekerheid, asook ligging van die skool ...	266
7.4.4.1	Die skool se invloed op respondente se beroepskeuse	266

7.4.4.2	Respondente se beroepskeusesekerheid	271
7.4.4.3	Respondente se geslag	274
7.4.4.4	Ligging van die skool	276
7.4.5	Inligting wat respondente op skool ontvang het ten opsigte van beroepsmoontlikhede en geslag van respondente teenoor die onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering en beroepstudie tydens beroepsleidingperiodes gemaak	281
7.4.6	Inligting op skool ontvang ten opsigte van studierigtings en -geleenthede teenoor onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering en beroepstudie gedoen tydens beroepsleidingperiodes	285
7.4.7	Inligting op skool ontvang ten opsigte van studierigtings en -geleenthede teenoor die skool se invloed met betrekking tot respondente se beroepskeuse en hul beroepskeusesekerheid, hul geslag en die ligging van die skool	287
7.4.8	Geslag van respondente, ligging van die skool en aantal skole besoek teenoor beroepsleiding gereeld op die lesrooster en beroepskeuse-onderhoude gevoer met onderwyspersoneel	290
7.4.8.1	Beroepsleiding gereeld op die lesrooster en ligging van die skool	290
7.4.8.2	Beroepskeuse-onderhoude met onderwyservoorligter/Departementshoof gevoer	292
7.4.8.3	Beroepskeuse-onderhoude gevoer met bepaalde vakonderwyser	292

7.4.8.4	Beroepskeuse-onderhoude gevoer met onderwys-hulpdienspersoneel	293
7.4.9	Beroepsleiding op individuele basis en in groepverband op skool ontvang en materiaal in die beroepsleidinglokaal beskikbaar teenoor beroepsleiding gereeld op die lesrooster en beroepskeuse-onderhoude in die sekondêre skoolfase met onderwyspersoneel gevoer	293
7.4.9.1	Beroepsleiding gereeld op die lesrooster	295
7.4.9.2	Beroepskeuse-onderhoude in die sekondêre skoolfase gevoer met onderwyspersoneel	297
7.4.10	Persone met wie respondente beroepskeuse-onderhoude gevoer het teenoor persone met wie respondente gereeld hul beroepskeuseprobleme bespreek het	308
7.4.10.1	Respondente wat gereeld hul beroepskeuseprobleme met hul ouers bespreek het met betrekking tot beroepskeuse-onderhoude in die sekondêre skoolfase gevoer	308
7.4.10.2	Respondente wat gereeld met hul ouers hul beroepskeuseprobleme bespreek het met betrekking tot beroepskeuse-onderhoude gevoer	311
7.4.10.3	Respondente wat gereeld met 'n bepaalde vak-onderwyser hul beroepskeuseprobleme bespreek het met betrekking tot beroepskeuse-onderhoude gevoer	313

7.4.11	Respondente wat gereeld beroepsleiding ontvang het en die onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding teenoor persone met wie respondente hul beroepskeuseprobleme bespreek het	315
7.4.11.1	Gereeld beroepsleiding ontvang	315
7.4.11.2	Onderwyser hoofsaaklik verantwoordelik vir beroepsleiding	317
7.4.12	Beroepskeuse-onderhoude gevoer en gereeld beroepsleiding op die lesrooster gehad teenoor inligting met betrekking tot beroepskeuse op skool bekom	318
7.4.12.1	Inligting ten opsigte van beroepskeuse op skool deur middel van inligting verskaf deur vak- en/of onderwyservoorligter	318
7.4.12.2	Inligting op skool ten opsigte van beroepskeuse bekom deur middel van 'n praatjie wat deur 'n buitestaander by die skool gelewer is	322
7.4.12.3	Inligting ten opsigte van beroepskeuse op skool bekom deur middel van die skool se beroepsleidingprogram	325
7.4.13	Geslag van respondente en ligging van die skool teenoor inligting met betrekking tot beroepskeuse op skool bekom	328
7.4.13.1	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van loopbaanuitstallings bekom	328

7.4.13.2	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van besoeke aan werkplekke bekom	330
7.4.13.3	Beroepsleiding op skool deur middel van die skool se beroepsleidingprogram bekom	331
7.4.13.4	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van respondente se voorliefde vir 'n bepaalde vak bekom	333
7.4.14	Die aantal skole wat respondente besoek het en beroepstudies gemaak tydens beroepsleidingperiodes teenoor die hoeveelheid beroepskeuse-inligting op skool in die beroepsleidingklas bekom	334
7.4.14.1	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van besoeke aan loopbaanuitstallings bekom	334
7.4.14.2	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van besoeke aan werkplekke bekom	337
7.4.14.3	Beroepskeuse-inligting op skool deur middel van die skool se beroepsleidingprogram	338
7.4.15	Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede teenoor hoeveelheid inligting in die beroepsleidingklas oor beroepskeuse bekom	340
7.4.15.1	Beroepskeuse-inligting in die beroepsleidingklas deur middel van besoeke aan loopbaanuitstallings bekom	340

7.4.15.2	Beroepskeuse-inligting in die beroepsleidingklas deur middel van besoeke aan werkplekke bekom	344
7.4.15.3	Beroepskeuse-inligting in die beroepsleidingklas deur middel van die skool se beroepsleidingprogram bekom	346
7.4.16	Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede teenoor temas aangebied tydens beroepsleidingperiodes in st 6 en 7 ...	349
7.4.16.1	Beroepsverkenning en -studies as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied ...	349
7.4.16.2	"Waarom mense werk" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied	353
7.4.16.3	Vakprestasies, skool- en vakkeuses as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied	355
7.4.16.4	Vak- en studierigtingkeuses as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied ...	357
7.4.16.5	Studiegewoontes en -metodes as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied ...	358
7.4.16.6	Beroepsvelde en studierigtings as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied	360
7.4.17	Beroepstudie in groepverband in st 6 en 7, die skool se invloed op beroepskeuse en respondent se beroepskeusesekerheid teenoor temas/lesbesprekingstemas bespreek tydens beroepsleidingperiodes in st 6 en 7	361

7.4.17.1	"Beroepsverkenning en -studies" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied	364
7.4.17.2	"Waarom mense werk" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied	365
7.4.17.3	"Vakprestasies, skool- en vakkeuses" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 6 aangebied	366
7.4.17.4	"Vak- en studierigtingkeuse" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied ...	368
7.4.17.5	"Beroepsvelde en studierigtings" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied	369
7.4.17.6	"Self-evaluerings en beroepsvelde" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 7 aangebied	371
7.4.18	Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede teenoor temas bespreek tydens beroepsleidingperiodes in die senior sekondêre skoolfase (st 8 tot st 10)	372
7.4.18.1	"Beroepsmoontlikhede en studierigtings" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	376
7.4.18.2	"Beroepsverkenning en -studies" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	377
7.4.18.3	"Arbeidsgesindheid en -opvatting" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	379

7.4.18.4	"Beroepsverkenning" as tema tydens beroeps- leidingperiodes in st 9 aangebied	382
7.4.18.5	"Onrealistiese motiewe met betrekking tot beroepskeuse" as tema tydens beroepsleiding- periodes in st 9 aangebied	384
7.4.18.6	"Faktore wat 'n rol by beroepskeuse speel" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 9 aangebied	385
7.4.18.7	"Beroepskeuse" as tema tydens beroepsleiding- periodes in st 10 aangebied	387
7.4.18.8	"Aansoek om werk" as tema tydens beroepslei- dingperiodes in st 10 aangebied	389
7.4.18.9	"Arbeidsverhoudinge" as tema tydens beroeps- leidingperiodes in st 10 aangebied	390
7.4.18.10	"Arbeids- en lewensopvatting" as tema tydens beroepsleidingperiodes in st 10 aangebied	393
7.4.19	Beroepstudies in die beroepsleidingklas ont- vang, die skool se invloed op respondente se beroepskeuse en hul beroepskeuse-sekerheid teenoor temas/lesbespekingstemas aangebied tydens beroepsleidingperiodes in die senior sekondêre skoolfase (st 8 tot st 10)	395
7.4.19.1	"Beroepsmoontlikhede en studierigtings" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	395

7.4.19.2	"Beroepsverkenning en -studies" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	400
7.4.19.3	"Arbeidsgesindheid en -opvatting" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 8 aangebied	402
7.4.19.4	"Beroepsverkenning" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 9 aangebied	404
7.4.19.5	"Onrealistiese motiewe by beroepskeuse" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 9 aangebied	406
7.4.19.6	"Faktore wat 'n rol by beroepskeuse speel", as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 9 aangebied	409
7.4.19.7	"Beroepskeuse" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 10 aangebied	411
7.4.19.8	"Aansoek om werk" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 10 aangebied	413
7.4.19.9	"Arbeidsverhoudinge" as tema tydens die beroepsleidingperiodes in st 10 aangebied	415
7.5	SAMEVATTING	417

HOOFSTUK 8: SAMEVATTING, BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN ENKELE AANBEVELINGS

8.1	INLEIDING	418
8.2	PROBLEEMSTELLING	420

8.3	DOEL MET HIERDIE ONDERSOEK	420
8.4	HOOFBEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS NA AANLEIDING VAN DIE GEGEWENS IN DIE EENRIGTING FREKWENSIETABELLE	421
8.4.1	Biografiese gegewens	421
8.4.2	Die belangrikheid van die aanbieding van loop- baanoriëntering op skool	422
8.4.3	Inligting op skool ontvang	425
8.4.4	Beroepsleiding by die skool ontvang	427
8.4.5	Respondente en hul beroepskeuse	427
8.4.6	Die skool se beroepsleidingprogram	428
8.5	HOOFBEVINDINGS, GEVOLGTEKKINGS EN AANBEVELINGS NA AANLEIDING VAN DIE DATA SOOS VERVAT IN DIE TWEERIGTINGGEBEURLIKHEIDSTABELLE	429
8.5.1	Geslag van respondente en ligging van die skool teenoor inligting op skool met betrekking tot studierigtings en -geleenthede asook beroeps- moontlikhede en beroepskeuse	429
8.5.2	Ligging van die skool en organisasie van die skoolprogram	431
8.5.3	Inligting op skool ontvang ten opsigte van be- roepsmoontlikhede en vlakke van opleiding teen- oor respondente se beroepskeuse	431
8.5.4	Inligting op skool ontvang ten opsigte van be- roepsmoontlikhede en studie van beroepe op die vlak van opleiding teenoor organisasie van die skool	432

8.5.5	Inligting op skool ontvang ten opsigte van studierigtings en -geleenthede en respondente se beroepskeuse	433
8.5.6	Beroepsleiding op skool	433
8.5.7	Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede en die skool se beroeps-leidingprogram in st 6 en 7	435
8.5.8	Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede en die skool se beroeps-leidingprogram in st 8 tot 10	437
8.6	ENKELE VERDERE AANBEVELINGS	438
8.6.1	Die Loopbaanoriënteringsprogram	438
8.6.2	Die opleiding van die onderwyservoorligter	439
8.6.3	Pligstate en poste van onderwyser verantwoordelik vir Loopbaanoriëntering	440
8.7	SAMEVATTING EN SLOTGEDAGTE	441
BRONNELYS		442
BYLAE		

LYS VAN TABELLE

TABEL 6.1	Universum eerstejaarstudente betrokke by hierdie ondersoek	204
TABEL 7.1	Frekwensietabel: Geslag en ouderdom van die respondente	208
TABEL 7.2	Frekwensietabel: Ligging van die skool waar respondente matrikuleer het	209
TABEL 7.3	Frekwensietabel: Tipe skool waar respondente matrikuleer het	210
TABEL 7.4	Frekwensietabel: Taalmedium van die skool	210
TABEL 7.5	Frekwensietabel: Grootte van die skool	211
TABEL 7.6	Frekwensietabel: Aantal skole wat respondente besoek het	212
TABEL 7.7	Frekwensietabel: Studierigtings wat respondente in die senior sekondêre skoolfase gevolg het	213
TABEL 7.8	Frekwensietabel: Hoogste kwalifikasie waaroor respondente se ouers beskik ..	214
TABEL 7.9	Frekwensietabel: Gesinsopset van die respondente	215
TABEL 7.10	Frekwensietabel: Enige broer(s)/suster(s) wat aan tersiêre inrigting(s) studeer (het)	216
TABEL 7.11	Frekwensietabel: Respondente se posisie in verband met militêre diensplig	217
TABEL 7.12	Frekwensietabel: Respondente wat voorheen aan 'n tersiêre inrigting studeer het	219
TABEL 7.13	Frekwensietabel: Respondente se standpunt ten opsigte van die belangrikheid van die aanbieding van beroepsvoorligting op skool	220
TABEL 7.14	Frekwensietabel: Beroepsleiding wat respondente by die skool ontvang het	221
TABEL 7.15	Frekwensietabel: Indien respondente geen individuele beroepsleiding by die skool ontvang het nie, respondente by ander persone beroepsinligting bekom het	222

TABEL 7.16	Frekwensietabel: Respondente wat op 'n gereelde basis op die lesrooster beroepsleiding ontvang het	223
TABEL 7.17	Frekwensietabel: Frekwensie beroepskeuse-onderhoude met respondente gevoer	224
TABEL 7.18	Frekwensietabel: Persone met wie respondente hul beroepskeuseprobleme tydens hul skoolloopbaan bespreek het ..	226
TABEL 7.19	Frekwensietabel: Beroepsvoorligtingsmateriaal waaroor die skool se voorligtinglokaal beskik	228
TABEL 7.20	Frekwensietabel: Mate waartoe respondente inligting op skool ten opsigte van naskoolse studiegeleenthede, sowel as beroepsmoontlikhede ontvang het ...	229
TABEL 7.21	Frekwensietabel: Onderwyspersoneel in die sekondêre skool wat beroepsleiding gee	231
TABEL 7.22	Frekwensietabel: Groepering van verskillende standerds/-groepe in die beroepsleidingklas/-voorligtingklas	232
TABEL 7.23	Frekwensietabel: Enkele temas wat in die beroepsleidingperiodes in die sekondêre skoolfasies aangebied is	233
TABEL 7.24	Frekwensietabel: Studie van verskillende beroepe tydens beroepsleiding periodes	240
TABEL 7.25	Frekwensietabel: Mate waartoe faktore wat 'n rol by beroepskeuse speel, op skool aan respondente uitgewys is	242
TABEL 7.26	Frekwensietabel: Hoeveelheid inligting wat respondente op skool in die beroepsleidingklas oor hul beroepskeuse bekom het	243
TABEL 7.27	Frekwensietabel: Respondente se beroepskeuse	245
TABEL 7.28	Frekwensietabel: Respondente se sekerheid ten opsigte van bepaalde beroepskeuse	245

TABEL 7.29	Frekwensietabel: Mate waartoe bepaalde faktore respondente se beroepskeuse beïnvloed het	246
TABEL 7.30	Frekwensietabel: Belangrikste rede vir respondente se beroepskeuse	248
TABEL 7.31	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Geslag van respondente en ligging van die skool teenoor inligting met betrekking tot studierigtings en -geleenthede, asook beroepsmoontlikhede op skool uitgewys	248 & 249
TABEL 7.32	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Geslag van respondente en ligging van die skool teenoor beroepstudie op skool in groepverband, die skool se invloed op respondente se beroepskeuse	255 & 256
TABEL 7.33	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Ligging van die skool teenoor onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering, en geslag van respondente	262 & 263
TABEL 7.34	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede en die geslag van respondente, teenoor die skool se invloed met betrekking tot beroepskeuse, beroepskeusesekerheid, asook ligging van die skool	266 & 267
TABEL 7.35	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede en geslag van respondente teenoor die onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering en beroepstudie tydens beroepsleidingperiodes gemaak	281 & 282
TABEL 7.36	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van studierigtings en -geleenthede teenoor onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, standerdgroepering en beroepstudie gedoen tydens beroepsleidingperiodes	285 & 286

TABEL 7.37	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van studierigtings en -geleenthede teenoor die skool se invloed met betrekking tot respondente se beroepskeuse en beroepskeusesekerheid, hul geslag en die ligging van die skool	287 & 288
TABEL 7.38	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Geslag van respondente, ligging van die skool en aantal skole besoek teenoor beroepsleiding gereeld op die lesrooster en beroepskeuse-onderhoude gevoer met onderwyspersoneel	290 & 291
TABEL 7.39	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Beroepsleiding op individuele basis en in groepverband op skool ontvang met materiaal in die beroepsleidinglokaal beskikbaar teenoor beroepsleiding gereeld op lesrooster en beroepskeuse-onderhoude in die sekondêre skoolfase met onderwyspersoneel gevoer	293 & 294
TABEL 7.40	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Persone met wie respondente beroepskeuse-onderhoude gevoer het teenoor persone met wie respondente gereeld hul beroepskeuseprobleme bespreek het	308 & 309
TABEL 7.41	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Respondente wat gereeld beroepsleiding ontvang het en die onderwyser verantwoordelik vir beroepsleiding, teenoor persone met wie respondente hul beroepskeuseprobleme bespreek het	315 & 316
TABEL 7.42	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Beroepskeuse-onderhoude gevoer en gereeld beroepsleiding op die lesrooster, teenoor inligting met betrekking tot beroepskeuse op skool bekom	318 & 319
TABEL 7.43	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Geslag van respondente en ligging van die skool, teenoor inligting met betrekking tot beroepskeuse op skool bekom	328 & 329

TABEL 7.44	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Aantal skole besoek en beroepstudies gemaak tydens beroepsleidingperiodes teenoor hoeveelheid beroepskeuse-inligting op skool in die beroepsleidingklas bekom	334 & 335
TABEL 7.45	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede teenoor hoeveelheid inligting op skool in die beroepsleidingklas oor beroepskeuse bekom ...	340 & 341
TABEL 7.46	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede teenoor temas aangebied tydens beroepsleidingperiodes in st 6 en 7	349 - 351
TABEL 7.47	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Beroepstudie in groepverband in st 6 en 7, die skool se invloed op respondente se beroepskeuse asook respondente se beroepskeusesekerheid, teenoor temas bespreek tydens beroepsleidingperiodes in st 6 en 7	361 - 363
TABEL 7.48	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Inligting op skool ontvang ten opsigte van beroepsmoontlikhede, teenoor temas bespreek tydens beroepsleidingperiodes in die senior sekondêre skoolfasies (St 8 tot st 10)	372 - 375
TABEL 7.49	Tweerigtinggebeurlikheidstabel: Beroepstudies in die beroepsleidingklas ontvang, die skool se invloed op respondente se beroepskeuse en hul beroepskeusesekerheid, teenoor temas/lesbesprekingstemas aangebied tydens beroepsleidingperiodes in die senior sekondêre skoolfase (St 8 tot st 10) ...	395 - 398

SYNOPSIS

OUTLINING THE PROBLEM

In the contemporary Republic of South Africa, it is of vital importance that each pupil should be guided effectively to develop to his full potential.

As society, the community and the vocational world are undergoing perpetual changes, the school's educational programmes should be subjected to some criterium of relevancy. The complexity of life should therefore be allowed for by the home, the school community as well as the school programmes which specifically include the secondary school's Career Guidance Programme.

The secondary school has a specific function in career guidance. The pupil's career choice is evaluated in the outcome of his choice of subject, of course and of field of study, as well as his scholastic achievement and his self-esteem.

The value of the school's educational guidance programme is reflected in the youth's future occupational life. This is where he is confronted with the discovery and the maintenance of the self. The quality of the work being done in the school's Career Guidance Programme has far-reaching consequences. As such it has an influence on the country's manpower as well as its economy. Shortages in schooled manpower could hamper the further development of the South African economy.

In the course of this study several problem areas have been identified. The researcher will endeavour to outline certain findings and make recommendations in this regard.

OBJECTIVES OF THIS STUDY

This study intended to evaluate the Career Guidance Programme of the secondary school in the Transvaal. In order to be able to do such an evaluation, it is necessary to determine to what extent theory and practice can be reconciled.

- (1) The objective evaluation of the Career Guidance Programme, according to educational criteria, as identified in the literature.
- (2) The determination of whether the objectives as set by the programme, are being reached.
- (3) The provision of guidelines for an effective and relevant career orientation programme where necessary.

METHOD OF STUDY

In order to obtain data available on the topic, literature was explored. Secondly, a questionnaire was used for empirical research. It provided information regarding aspects of the career guidance programme including demographic data, data on national military service, the school's Career Guidance Programme and the respondent's career choice.

The questionnaire was completed by first year students of the University of Potchefstroom for Christian Higher Education (Potchefstroom and Vanderbijl Park Campuses), University of Pretoria, Rand Afrikaans University, Technikon Pretoria, Technikon Witwatersrand and Technikon Vaal Triangle.

The problem was approached from the perspective of the first-year student.

The content of the career guidance programme was analyzed in depth.

MAJOR FINDINGS

The majority, 688 (75,0%) of the 917 respondents (381 men and 536 women) who took part in this research project, matriculated in secondary schools in Transvaal. There were 716 (78,1%) respondents from Afrikaans medium-schools, 77 (8,4%) from English-medium schools, and 119 (13,0%) from Afrikaans and English dual-medium schools while 4 (0,4%) indicated another medium.

The "popular" field of study followed by respondents in the secondary school, in order of priority, are:

General field of study	- 318 (34,7%)
Natural Sciences field of study	- 273 (29,8%)
Commercial field of study	- 174 (19,4%)

while the other five fields of study identified, are spread among 152 (16,6%) respondents.

495 (54,0%) respondents regarded the primary school's career orientation programme as at least "Important", while 882 (96,2%) regarded the secondary school's programme as at least "Important". Notwithstanding the fact that it should be individualised career guidance is preponderantly taught in large class groups.

On the frequency of career choice interviews held with respondents it seemed that the majority never held career choice interviews with subject teachers at primary school level. At secondary school level, 195 (21,3%) respondents never held career choice interviews with their teacher counsellor, 251 (27,4%) never with a subject teacher and 538 (58,1%) never held career choice interviews with the educational advisor. Respondents rather discussed their problems in connection with career choice with their parents, friends and relatives, and a special friend, in this order of priority.

It was also found that schools possess sufficient career information material. The Career Guidance Programme emphasized study as well as career opportunities at university and technikon level in preference to the study and career opportunities at the level of other training and in service training institutions.

The presentation of the scheduled themes in std 6 to std 10 were also investigated. Certain themes are highlighted more than others. Less attention is paid to the themes where the teaching of vocational skills, is required.

The majority of respondents (672 (73,3%) were of the opinion that the school's career guidance programme did not influence their career choices. Most, 817 (89,1%) indicated that they had made their career choices independently of their schools' career guidance programme. Salary/compensation is the factor which most strongly influenced their career choice.

The study concludes with some recommendations.